

5. februar 1843 Anne Kathrine Nielsen

Historie om Anne Kathrine begynder et års tid efter Christian VIII er kommet på tronen. Det var efter hans far Frederik den VI døde og var blevet bisat den 7. januar 1840. Christian VIII blev den sidste enevældige konge. Christian VIII pådrog sig en infektion efter en åreladning og døde den 20. januar 1848. Det banede vejen for, at den mere fremsynede Frederik VII kommer på tronen i Danmark. Han blev den konge, der kom til at underskrive Danmarks første grundlov i 1849, derved sluttede enevælden. Alt dette vidste Anne Kathrine selvfølgelig ikke noget om. Måske får hun lidt at vide om det, da hun kommer i skole.

Anne Kathrine mor Kirsten har på dette tidspunkt allerede én datter, som hedder **Johanne Kirstine**. Johanne Kirstines far er Niels Rasmussen. Kirsten er hushjælp hos Niels's mor, som er enke. Da Johanne Kirstine bliver født tjener Niels på en gård ved Ollerup.

Kirsten bliver gravid igen, igen får hun en datter, der får navnet.

Anne Kathrine Nielsen, blev født den 5. april 1841 i Øster Skerninge, som et Slegfredbarn¹. Hun blev døbt den 25. april i kirken. I kirkebogen står der: Moderen **Kirsten Hansdatter**, der for tiden opholdende sig hos Rasmus Thorsengs Enke i Ballen. Udlagt barnefader var Ungkarl **Niels Rasmussen** i Staagerup. Dvs. igen er det Niels, som har været hjemme at besøge sin mor og samtidig været lidt for kærlig ved moderens tjenestepige. Rasmus Thorsengs enke bor formentlig på adressen, der i dag hedder Strandvej 107, Ballen, Øster Skerninge.

Anne Kathrines far **Niels** bliver gift med hendes moder **Kirsten** den 17. december 1841. Anne Kathrine og hendes storesøster **Johanne Kirstine**, som blev født den 14. april 1837, får således pludselig deres biologiske far ind i deres liv.

Da Niels af og til er hjemme at besøge sin mor i Ballen, har han således også haft kontakt til sine børn.

Hvad ingen i Ballen ved på dette tidspunkt er, at Niels også har været på charmetur, mens han tjente i Staagerup, og at Anne Kathrine derfor har fået en halvsøster i Hundtofte kort efter Kirsten og Niels er blevet gift. Den lille pige i Hundtofte får navnet **Anne Johanne**.

Da Anne Kathrine bliver bevidst om, hvad der foregår omkring hende, opdager hun således, at hun har storesøsteren Johanne Kirstine.

I 5. februar 1843 får Anne Kathrine en lillebror, han får navnet **Rasmus**.

Hvad man selvfølgelig ikke ved på dette tidspunkt er, at Danmark kommer i krig med Tyskland, da Rasmus er 5 år. Men da er han heldigvis ikke gammel nok til at blive udskrevet til militæret. Hvor meget en familie på Fyn hører til 3-årskrigen, 1848 -50, er det svært at sige noget om.

Der står selvfølgelig meget om krigen i aviserne, men det er ikke sikkert, der har været penge til at købe aviser for i den lille familie.

Rasmus bliver optaget i lægdsrullen i 1843, da han bliver født. Men der sker meget med lovgivningen i de år, blandt andet får Danmark en ny grundlov i 1849. I henhold til den nye grundlov skal han først være soldat, når han bliver 14 så han bliver slettet af lægdsrullen.

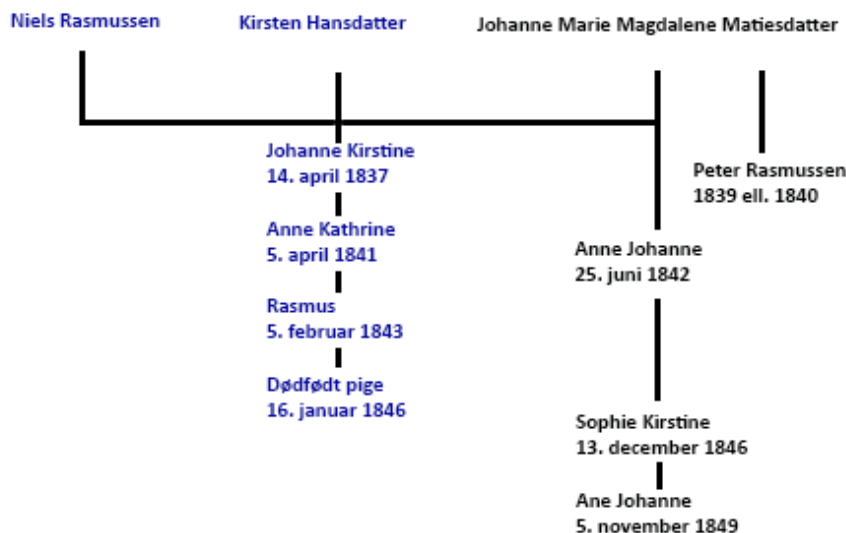
Hvorefter han igen indskrives i lægdsrullen 1857.

---

¹ Slegfredbarn = er et barn født uden for ægteskabet, men her er der ikke tale om en "horeunge", idet moderen er ugift.

Anne Kathrines mor, Kirsten bliver gravid en fjerde gang, men denne gang går det galt, hun føder en dødfødt pige den 16. januar 1846, men ulykken stopper ikke ved det. Kirsten får en blodstyrtning og dør i barselssengen.

Nu står Niels tilbage alene med 3 små børn, det er meget for Niels, han kommer i tanke om den dejlige pige, han kendte i Stågerup, da han tjente der. Han får kontakt til hende og beder hende bliver mor for hans tre børn, derved kommer hendes datter **Anne Johanne** hjem til sin rigtige far. Desuden får Niels også en ekstra søn, som Johanne Marie Magdalene har fra et forhold før hun mødte Niels. Drengen hedder Peder Rasmussen.

Figur 1. Et diagram med Anne Kathrines familie. Anne Kathrines mor dør i barselssengen. Herefter hendes far bliver gift igen.

Det betyder, da Anne Kathrine næsten lige er fyldt 5 år, får hun på denne måde endnu en storesøster og en storebror. Anne Johanne er egentlig kun hendes halvsøster, ville vi sige nu til dags. Mens hun slet ikke har noget biologi til fælles med Peder.

Måske kommer alle børnene til bryllup, for den 17. april 1846 bliver **Niels** gift med **Johanne Marie Magdalene Matiesdatter**. Altså 12 dage efter Anne Kathrines 5 års fødselsdag. Men det er slet ikke sikkert, der bliver holdt en bryllupsfest på den tid, da der jo er to "uægte" børn i familien, hvoraf det ene nu bliver "ægte", ved at hendes mor og far bliver gift.

Det er i det hele taget slet ikke sikkert, der har været penge til at holde bryllupsfest for.

Men Johanne Marie og Niels kan ikke lide snakken, som går i sognet om, alle de børn, som ham Niels pludselig har. Niels har sparet lidt sammen og han finder et husmandssted i Hallingskov, som den gang lå lidt uden for Svendborg. Dertil flytter hele familien.

Johanne Marie var blevet så glad for at se Niels igen, at kun 8 måneder efter brylluppet får Anne Kathrine endnu en lillesøster. Den 13. december 1846, bliver lillesøsteren døbt i Sct. Nicolaj kirke og får navnet **Sophie Kirstine**.

Fadderne i den anledning er: Huusmand Jens Mathissens Hustru i Hundtofte, Huusmand Niels Nielsens Hustru paa Hallingskov, Huusmand Jens Mathiasen² fra Hundtofte, Claus Larsen³ fra Ballen og Ungkarl Jesper Rasmussen bosat samme sted.

² Formentlig Johanne Maries broder.

Men de har ikke boet ret længe i Hallingskov før der indtræder en katastrofe i familien. Deres lille datter **Anne Johanne** dør 13. juni 1847, kun 12 dage før hendes 5 års fødselsdag. I kirkebogen står ”Ubekjendt Aarsag”. Hun bliver begravet den 18. juni. Hvor meget Anne Kathrine forstår, er ikke til at vide, hun er trods alt kun 6 år, da hun mister sin halvsøster.

I maj 1848 indberettes det til provstiet, som har opsyn med skolevæsnet på dette tidspunkt, hvem der går på skolerne og hvor godt de klarer sig i de forskellige fag. På dette tidspunkt er Johanne Kirstine 11 år og hun går nu på Svendborg Friskole. Hun skulle have været i skole i 124 dage på et skoleår, men hun har kun deltaget i undervisning i 84 dage og har således forsømt undervisningen i hele 40 dage. Trods det får hun faktisk temmelig gode karakterer.

Det næste, der sker i familien, er, at Anne Kathrine mister sin farmor, hendes farmor Jytte Kirstine JespersDatter (Kaldet Holm) dør den 2. oktober 1848 i en alder af 74 år. På det tidspunkt har farmoderen været enke i næsten 19 år. Anne Kathrine har ikke set meget til sin farmor de sidste 2 år, der er langt mellem Ballen og Hallingskov, på dette tidspunkt er der langt mellem Svendborg og Øster Skerninge, der var jo ingen biler på dette tidspunkt.

I Hallingskov får Johanne Marie og Niels endnu et barn, som kommer til verden 5. november 1849, hun bliver døbt i Sct. Nicolaj kirke i Svendborg og får navnet **Ane Johanne**.

Anne Kathrines storesøster Johanne Kirstine bliver sat i pleje hos sin onkel Claus Larsen og faster Johanne Margrethe Rasmusdatter i Ballen pr. Øster Skerninge. Claus og Johanne Margrethe har to drenge selv, det er Rasmus Clausen, der er født 1843 og Lars Clausen, som er født i 1847. Ud over Johanne Kirstine bor der også en pige, der hedder Christiane Rasmussen hos Claus Larsens, hun er født i 1848. Johanne Margrethe er storesøster til Niels.

Johanne Kirstine bliver konfirmeret 1. søndag efter Påske 1851, dvs. den 27. april. Da bor hun stadig hos sin onkel Claus Larsen i Ballen. Hvilket hun også gør ved folketællingen i 1850. I 1850 er Johanne Kirstine kun 13 år.

I 1856 er Johanne Kirstine tjenestepige i Vejstrup sogn ved Svendborg. Det betyder, at Anne Kathrine med stor sandsynlighed ikke har set ret meget til sin storesøster fra Anne Kathrine har været 7 – 8 år.

Men Johanne Kirstine er ikke den eneste, der forlader hjemmet i en ung alder. Lillebror Rasmus begynder at sejle til søs i en alder af 12 år. Måske sejler han med en fisker fra Svendborg eller Fåborg, men han kan også have sejlet med et af de lidt større rederier, som havde base i Svendborg.

Konfirmationer

Ane Cathrine bliver konfirmeret i Sct. Nikolaj kirke i Svendborg, 1. Søndag efter Paaske (den 15. april 1855), som forældre står: Tjenestepige Kirsten Hansdatter og Tjenestekarl Niels Rasmussen. Født: 5. April 1841 og døbt 21. April 1841⁴. Kundskab: God. Opførsel: Meget God. Vaccineret: 23. Juli 1841 af Finck. Kirkebogen er ikke opdateret med forældrenes status på dette tidspunkt, præsten gentager blot hvad der stod ved Anne Kathrines fødsel. Kisten er jo død og Niels er nu Avlsbruger, med et mere moderne udtryk vil man kalde ham husmand.

Endnu en konfirmation i familien.

---

³ Claus Larsen er gift med Niels's storesøster.

⁴ her er en uoverenstemmelse med kirkebogen vedr. dåbsdatoen, efter hun blev født

Denne gang er det Rasmus, der bliver konfirmeret i Sct Nikolaj kirke i Svendborg den 1. Søndag efter Paaske (den 19. April 1857), præsten skriver om ham i kirkebogen, kundskab: God, opførelse: Meget god.

I 1857 optages Rasmus også i lægdsrullen for Svendborg købstad. I lægdsrullen⁵ står at han overføres til Sørullen, som halvbefaren R - K 343 – 2/62.

Om en halvbefaren på dette tidspunkt hedder det: En halvbefaren bør i vore tanker på det mindste vide, hvor mange streger et kompas har og kende stregerne, desuden kende alt løbende redskab, løbende redskaber er tovværket ombord på skibene, omendskønt han ikke forstår sig på hvorledes, det skal indskæres, dernæst have nogenlunde håndelag med at gå højbådsmænd⁶ til hånd udi splidsen og knobben, så han derpå kan vide at gøre forskel, såvel som kunne indtage og beslå små sejle.

En sådan ”erfaring” kræver det på dette tidspunkt ca. 2 år til søs for at få.

I sørullen står der, at Rasmus får Søfartsbog 23. september 1862. Han er halvbefaren med befarenhedsnummer 518. Han får sin afsked fra søværnet 31. december 1881.

Dette betyder formentlig, at hvis Rasmus har deltaget i krigen 1864, som sømand, har han overlevet, idet han får afsked i 1881.

FT 1860

I folketællingen finder jeg en **Ane Cathrine**, som er 19 år født i Egense⁷. Hun er i huset som tjenestepige hos Guldsmed Johannes Grønlund i Møllergade, hans kone hedder: Maren Elisabet Cathrine Amalie Grønlund, de har 6 logerende ud over Ane, det er: Emilie Meier, 11 år, Pensionair, født i Svendborg, Guldsmedelærling Jeppe Nielsen, 19 år fra Brylle sogn, Odense amt, Guldsmedelærling Hans C. L. E. Christiansen, 17 år fra Odense, Mølleforpagter Jørgen Mortensen, 52 år fra Østeraabye, gift med Ane Elisabeth Andresen, 46 år fra Østeraabye, Skaarup sogn og Tjenestepige Karen Petersen, 23 år ugift og fra Ollerup.

Bryllup

Den 23. november 1866 er der bryllup i Vor Frue kirke i Svendborg. Brudgommen er **Hans Nielsen**, født, døbt og konfirmeret i Brudager, han er vaccineret mod kopper, 29 aar, bopælen er i Kjødelsmedstræde, Svendborg. Bruden er **Ane Cathrine Nielsen**, født i Ballen, konfirmeret i Sct. Nikolaj kirke, hun er vaccineret, 25 år, Kjødelsmedstræde.

Vidner og forlovere var:

Gaardmand Hans Pedersen, Kogtved Mark og Arbeidsmand Jens Rasmussen.

- Tillysning begyndt Alle Helgensdag = 1. november

Hendes 1. barn

Ane Cathrine og Hans Nielsen får en søn den 15. marts 1867 i Svendborg. Sønnen bliver døbt i Vor Frue kirke den 19. april og får navnet **Niels Christian Nielsen**.

⁵3. Udskrivningskreds, lægd nr. 90

⁶ En højbådsmænd er en ”underofficer” på et skib, som har ansvaret for tovværk og inventar på dækket af skibet.

⁷ Egense er nabosogn Øster Skerninge, så indtil jeg finder en anden, er hun den sandsynligste kandidat. Min erfaring er at oplysningerne, som folketælleren fik ofte blev givet samlet af en i husstanden. Den gang kendte husbonden ikke altid de præcise data om sine ansatte.

Faddere

Barnets moder
Pigen Trine Rasmussen af Kogtved
Smed Anthonsen af Weistrup
Tjenestekarl Niels Rasmussen af Svendborg
Tjenestekarl Anders Rasmussen af Svendborg

Anne Kathrine bliver alene

På et tidspunkt mellem 1867 og 1874 forlader Hans Nielsen familien, hvor han bliver af ved jeg ikke. Men Anne Kathrine bliver aldrig senere gift med en anden mand. I folketællingen i 1911 angiver hun, at hun er en forladt hustru. Dette tolker jeg på den måde, at hun ikke har fået godkendt en skilsmisse⁸.

Anne Kathrine i Brudager

Næste gang hun findes er i Brudager sogn, hvor hun får en datter.

Brudager Kirke 5. september 1874 bliver født pigen **Martine Hansine Hansen**, døbt i Kirken 25. oktober s. aa. forældrene er: Konen **Ane Cathrine Hansen** og udl. Stenhugger **Hans Henrik Hornemann** 33 år.

Faddere

Pigen Mine Axelsen, Pigen J. Rasmussen,
Gmd. Rasmus Nielsen,
Smed Rasmus Jørgensen,
Ungkarl Rasmus Rasmussen, alle af Brudager Sogn⁹.

Derefter træffer jeg Anne Cathrine næste gang, da **Jørgen Peter** bliver døbt i Hesselager kirke, han er født den 13. januar 1879 i Hesselager. Jørgen Peters moder er: Konen **Anne Cathrine Nielsen** (35) af Hesselager; som Barnefader udlagdes **Hans Jensen**¹⁰ af Hesselager.

Faddere

Pigen Kirsten Pedersen, Hesselager
Hmd. Christen Jensen, Hesselager
Hmd. Jakob Rasmussen, Hesselager
Murer Mads Andersen, Hesselager
Hmd. Lyder Rasmussens Hustru, Hesselager.

Den 30. september 1888 bliver **Martine Hansine Hansen** konfirmeret i Hesselager kirke. Som forældre står kun: Datter af Ugift Kvinde Ane Katrine Nielsen af Hesselager. Født i Gudme sogn den 14. september 1874, døbt samme sted den 1. november s. A. Kundskaber: mg. Opførsel: mg.

---

⁸ I folketællingen 1901 opgiver hun at have 2 levende børn og 1 dødt. Derfor har jeg søgt efter Niels Christian og Martines død.

Der er ingen skilsmisse mellem en Hans Nielsen og Anne Kathrine Nielsen i protokollerne fra hverken Svendborg eller Odense amter – i perioden 1867 til 1878.

⁹ Almindeligt Jævnførelsesregister 499-100

¹⁰ Hun er ikke født i Gudme, men i Brudager, her laver degnen fejl

Folketællinger

Når jeg søger i Folketællingen fra Hesselager, Gudme Herred, 1880 finder jeg **Ane Kirstine Nielsen**¹¹ boede på en ejendom, hvor der bor 20 personer i alt. Jeg ved, det er den rigtige person, selv om der er fejl i navnet, idet hun bor sammen med hendes børn **Martine** Hansen, 5 år og **Jens Peder** Jensen¹², 1 år. Ane Kirstine er født i Øster Skerninge i henhold til Folketællingen, Martine er født i Gudme Sogn og **Jens Peder** er født i Hesselager Sogn. Sønnen Niels Christian ikke længere bor sammen med sin moder kan der være mange grunde til det. På nuværende tidspunkt vil Niels Christian være 13 år. Måske er han rejst sammen med faderen, måske er faderen rejst fordi hans søn døde efter fødslen.

I folketællingen 1890 finder jeg **Martine Hansine Hansen** på 15 år, født i Brudager, som tjener hos Anders Pedersen, Gaardbestyrer og hans kone Ane Larsen i Øksendrup. Martines navn er korrekt, idet jeg har fundet hendes fødsel i Brudager.

I Folketællingen fra 1890 for Hesselager Sogn står Anne Kathrine Nielsen, 50 år, Husbestyrerinde, Født i Øster Skerninge. Hun bor nu sammen med sin søn Jørgen Peter Jensen, og hun er husbestyrerinde for **Kludesamler Hans Jensen**. Hans Jensen er Jørgen Peters far.

Folketælling 1901 i Hesselager

Hans Jensen, født 1838 – 15/3 Ebbenæs, Præstø Amt, har taget bopæl i sognet 1880, er Husfader og Produkthandler.

På adressen matr. nr. 24^f bor også: **Ane Kathrine Nielsen**, født 1841 – 5/4 Øster Skjerningen, Svendborg amt, hun har taget bopæl i sognet 1880, hun er Husholderske. Hun er tidligere blevet gift i 1876, hun har i 1901 - 2 levende børn og 1 dødt eller dødfødt¹³.

Et dødsfald

1905 den 17. Juli anmelder Snedker Jørgen P. Jensen af Hesselager, at hans Fader Fragtmand Hans Jensen sammesteds er død den 15. juli, i en alder af 67 år.

Hans Jensen efterlader sig et testamente, hvori det blandt andet hedder:

Underskrevne Husmand Hans Jensen af Hesselager der er ugift og ikke har ægte børn, bestemmer herved som min sidste Villie, at naar jeg ved Døden afgaar, skal alt mit Indbo, af hvad Navn nævnes kan tilfalde min Husholderske Anne Catrine Nielsen, hvem jeg ligeledes tillægger en Aarlig Livrente af 100 Kr., skriver Hundrede Kroner, der skal indbetales hende efter min Død, kvartalsvis hvert Aars 1ste Januar, 1 April, 1 Juli og 1 Oktober, samt til for livstid uden Vederlag at beboe et Værelse i den nordre Side af mit Hus i Hesselager med Adgang til Husets Udenoms bekvemmeligheder, hvorhos Husets ejer, som var hendes søn Jørgen Peter, skal være pligtig til inden hvert Aar 1ste oktober, at levere hende ligeledes uden vederlag 1 læs Tørv (1000 Stykker.) samt 1 Favn storslavet Brænde, samt sætte det i Hus for hende. – Saavel den hende tillagte livrente som de andre hende tillagte Rettigheder, skal sikres hende ved 1ste Prioritets panteret i min anmeldte Ejendom Matr. Nr. 24^f af Hesselager.

¹¹ Ud over en fejl med hendes søns navn, skriver folketælleren også hendes mellemnavn forkert, idet han skriver Kirstine i stedet for Kathrine. Opslag 62 (2016).

¹² Han hedder ikke Jens Peder, men Jørgen Peter, folketælleren skrev altså forkert i tællingen.

¹³ Jeg kan ikke finde noget bryllup i 1876, men derimod et i 1866, se ovenfor. Har søgt Hesselager sogn efter Martines død fra konfirmation til 1902 uden held. Jeg tror, det er Niels Christian, der er død.

Folketælling 1911 i Hesselager

Matr. Nr. 24^r

Ane Kathrine Nielsen, 5/4-1840 født i Vester Skerninge, flyttet til Hesselager i 1879, kommer fra Gudbjerg, forladt hustru, Lever af Alderdomsunderstøttelse.

På ejendommen bor endvidere:

Snedkermester Jens Minus Jensen, født 11/6 1885 – Husfader

Alma Laurine Jensine Jensen, født 6/1 1885 – Husmoder

Alfred Christian Jensen, født 2/8 1909 – Barn

Verner Rasmus Jensen, født 7/9 1910 – Barn

Hans Henrik Hornemann, Stenhugger, Brudager, som er far til Martine dør 19. maj 1912.

Folketælling 1916 i Hesselager

Her bor Ane Katrine Nielsen alene på ejendommen, det oplyses at hun er født 5. april 1840, hun er Husmoder med egen formue, som tjener til hendes Alderdomsunderstøttelse.

Folketælling 1921 i Hesselager

Matr. Nr. 24^f

Ane Kathrine Nielsen, Kvinde, Født 5. april 1840, Enke, Øster Skerninge, Svendborg, tilflyttet 1879 fra Ørbæk, Svendborg, hun er tilknyttet Folkekirken, hendes erhverv er Husmoder og hun lever af Alderdomsunderstøttelse.

I samme ejendom bor:

Ane Marie Hansen, født den 5. juli 1845, hun er Ugift og født i Gudme, tilflyttet 1919 fra Oure, Svendborg amt. Hendes beskæftigelse er Husmoder, hun lever af Alderdomsunderstøttelse og Privat Hjælp.

Mads Jørgen Nielsen, født den 20. juni 1863, hans kone er død og har derfor betegnelsen Enke, han er født i Hesselager, tilflyttet 1919 fra Oure, Svendborg amt, hans erhverv er Husfader og Slagtermester.

Folketælling 1925 i Hesselager

25. juli 1927 sælges huset matr. Nr. 24^f til en V. Mortensen.

Ved folketællingen i 1925 kan jeg ikke finde matr. nr. 24^f. Der var ingen V. Mortensen eller Anne Kathrine Nielsen i folketællingen under Ny Hesselager. Jeg har været hele tællingen igennem uden at finde Anne Kathrine.

Slagtermester Mads Jørgen Nielsen bor på matr. nr. 24^{dd} i 1924, sammen med Niels Chresten Larsen fra Tødsø, Thisted.

Ejendommen i Hesselager skifter adresse

Anne Kathrine dør sandsynligvis omkring nytår 1927. Idet huset hun bor i bliver solgt til en V. Mortensen den 25. juli 1927.

Jeg har ikke været i stand til at finde Anne Kathrines død i nogen Dødsanmeldelsesprotokol på hele Fyn. I perioden 1920 – 1928.